

Motion till riksdagen 2007/08:U344

**av Rosita Runegrund och Désirée Pethrus
Engström (kd)**

Kvinna i världen

Sammanfattning

Jämställdhet mellan män och kvinnor är en mänsklig rättighet och en nödvändig förutsättning för att uppnå politisk, social och ekonomisk säkerhet i samhället. Dock ignoreras ständigt kvinnors mänskliga rättigheter. Genom våld och systematisk diskriminering förtrycks kvinnor runt om i världen. Trots att kvinnor utgör mer än hälften av världens befolkning får de sällan vara med och påverka beslut som är avgörande för deras livssituation. Endast 10 % av världens parlamentariker och endast 6 % av världens ministrar är kvinnor (Unifem – United Nations Development Fund for Women). Detta innebär att nästan alla världens samhällen och resurser styrs och kontrolleras av män. Men också andra anledningar ligger bakom.

Enligt FN:s utvecklingsfond (UNDP – United Nations Development Programme) är det våldet mot kvinnor och flickor som har identifierats som det största hindret för att kvinnor skall få mer inflytande och makt. Kvinnor är fattigast i världen och också de minst utbildade. Ändå utför kvinnor i många utvecklingsländer det mesta av arbetet i jordbruket. Kvinnors rätt till mark, krediter och produktionsmedel är därför av grundläggande betydelse. Ojämlikheten mellan könen minskar möjligheterna till en effektiv fattigdomsbekämpning, vilket i sin tur påverkar både kvinnor och män.

I Sverige anses kvinnor vara privilegierade i förhållande till andra länder. Trots det finns det fortfarande mycket att göra innan jämställdheten mellan kvinnor och män verkligen kan sägas vara reell även i vårt land. Genom att Sverige anses vara ett föregångsland inom jämställdheten, har vi också ett ansvar att driva jämställdhetsarbetet i olika internationella sammanhang.

Världens länder har gjort en rad åtaganden för att främja jämställdhet. FN har utarbetat en konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (Cedaw – Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women). EU:s ministerråd har beslutat att biståndsinsatser ska utgå från ett jämställdhetsperspektiv. Undersökningar pekar på att bistånd riktade till kvinnor ger bättre samhällsekonomiska resultat än övrigt bistånd. Biståndet gagnar i allmänhet även hela familjen och effekterna blir därmed

Fel! Okänt namn på

större. Ekonomiska lån riktade till kvinnor återbetalas i större utsträckning än lån riktade till män.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i bilaterala och multilaterala kontakter med andra länder ska verka för att traditionella lagar som diskriminerar kvinnor avskaffas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en uppföljningsmekanism för resolution 1325, enligt mönster från Cedawkonventionen, upprättas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för en global ökning av antalet deltagande kvinnor på högsta politiska nivå.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för en minskad klyfta mellan kvinnors och mäns tillgång till mark, krediter och produktionsmedel.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör öka trycket på utvecklingsländerna att höja andelen kvinnors deltagande i beslutande församlingar.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att svenskt bistånd i ökad grad bör riktas till kvinnor i motagarländerna.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i biståndsprojekt stärka kvinnors ekonomiska ställning genom mikrokrediter.

Mänskliga rättigheter, jämställdhet och demokrati

Jämställdhet, mänskliga rättigheter och demokrati är begrepp som hör ihop. I arbetet med att uppnå skydd av de mänskliga rättigheterna för alla och en allmän demokratiutveckling, måste också jämställdhetsbegreppet ingå och vara en viktig del i målbilden. Arbetet för mänskliga rättigheter och jämställdhet är oerhört angeläget i såväl internationella som nationella sammanhang. Föraktet mot kvinnor i många av världens länder, de systematiska våldtäkterna som kvinnor och barn utsätts för vid krigssituationer är att anse som grova brott mot mänskliga rättigheter och jämställdhet. Vi anser att regeringen i sina bilaterala och multilaterala kontakter ska verka för att lagar som diskriminerar kvinnor avskaffas.

Jämställdhetsmål i biståndspolitiken

Sverige måste fastställa en tydlig strategi och ett aktionsprogram för främjande av jämställdhet mellan könen inom biståndspolitiken. Främjandet av jämställdhet mellan könen och stärkta ekonomiska och sociala rättigheter för kvinnor och flickor ska vara en av de parametrar som styr om ett land ska få ta del av svenskt bistånd. Jämställdhet mellan könen ska beaktas vid val av projekt och vilka metoder som ska användas inom utvecklingssamarbetet. För att det ska vara möjligt att följa upp programmet och bedöma verkningarna måste det uppställas tydliga mätbara kvantitativa och kvalitativa mål. Ett jämställdhetsmål kan vara att den politiska församlingen ska bestå av minst en fjärdedel kvinnor.

Pekingkonferensen 1995

Under FN:s kvinnokonferens i Peking 1995 antog världens länder en deklaration och en handlingsplan för kvinnors rättigheter, som var politiskt men inte juridiskt bindande. Vid konferensen antogs en handlingsplan mot diskriminering av kvinnor, som ställde krav på länderna att vidta åtgärder och om nödvändigt anpassa lagar för att undanröja alla hinder för jämställdhet.

Kvinnor och krig

Många konflikter i världen resulterar i krig. En av förutsättningarna för att uppnå långsiktig fred och stabilitet är att involvera det civila samhället i fredsprocessen, vid fredsförhandlingar och försoningsarbete. Dessvärre utesluts alltför ofta halva befolkningen, nämligen kvinnorna, helt från det fredsbyggande arbetet. Trots att de både drabbas hårdast av konsekvenserna av krig och är som mest benägna att samarbeta och söka fredliga lösningar. Genom antagandet av resolution 1325 år 2000, erkände Världssamfundet problemet och förde upp det på den internationella politiska dagordningen. Efterlevnaden av konventionen är dessvärre bristfällig.

Kvinnor får som regel inte tillräckligt skydd mot det sexuella våld som används som vapen för underkastelse av länder och folk. Tyvärr tar inte heller FN-personalen det ansvar de borde. Det har visat sig att viss FN-personal sexuellt utnyttjar de flyktingar som man satts att beskydda. Dessa larmsignaler är mycket oroande.

Vi anser att kvinnors utsatta situation i krig måste uppmärksammas än mer av FN och andra internationella organ och att skyddsbilden förstärks vid krig. Kvinnor på flykt ska erbjudas särskilt skydd mot sexuella övergrepp och annat våld som sker i flyktinglägren. Vi anser med anledning av den sexhandel som bedrivs i krisdrabbade områden där det finns FN-personal att den svenska regeringen bör initiera en omfattande skärpning av uppförandekoden inom FN-systemet, samt att utbildningen av våra egna svenska soldater i internationell tjänst skärps ytterligare i detta avseende.

Fel! Okänt namn

Våldtäkt som vapen

Första gången massvåldtäkter uppmärksammades som vapen var i Bangladesh 1971.

Allt oftare används våldtäkt systematiskt som ett vapen i kris- och krigsdrabbade områden, särskilt vid etnisk rensning då våldtäkt sätts i system för att bryta ner befolkningen.

Hundratusentals kvinnor runt om i världen lever med de skador som dessa övergrepp medför. Också kvinnornas omgivning drabbas. Våldtäkter i krig har först nu kommit att betraktas som ett brott mot mänskligheten och är sedan 2002 uppfört som krigsbrott enligt Romstadgan för den internationella domstolen i Haag. Nu döms för första gången krigsförbrytare för systematisk våldtäkt i krig.

Kvinnor och postkonfliktsituationer

I kriser och konflikter är det i regel kvinnorna som håller igång samhället. De får då ersätta den sociala service som slagits ut, samt ta hand om sjuka och skadade.

Kvinnorna har ofta också stort ansvar vid återuppbyggnadsprocessen. De spelar ofta en viktig roll vid återintegreringen av f.d. soldater och krigsdrabbade grupper.

När konflikten är över har kvinnorna en möjlighet att vara med och forma framtiden. Det är viktigt att man här tillvaratar den kompetens som kvinnor har. Det är just i efterdyningarna av konflikter, när landets resurser är utarmade, infrastrukturen ur funktion och de sociala, ekonomiska och politiska relationerna ansträngda som det finns en chans att införa jämställdhet i landets nya lagar och politiska system.

Kvinnors situation i världen

Kvinnor i politiken

Målet för Unifem (FN:s utvecklingsfond för kvinnor) om att kvinnorepresentationen på viktiga beslutsfattande positioner ska utgöra minst 30 %, har antagits vid flera internationella konferenser sedan 1990-talet. Trots att vissa framsteg gjorts i alla världens regioner visar Unifem att kvinnor generellt fortfarande lyser med sin frånvaro i länders parlament.

Endast sex länder uppnår målet om att minst 30 % av parlamentarikerna och ministrarna ska vara kvinnor: Danmark, Finland, Holland, Norge, Sverige och Seychellerna. Endast i åtta länder återfinns minst 30 % kvinnliga kommunpolitiker och 15 länder uppnår målet om minst 30 % kvinnliga chefer.

Ännu har bara 24 kvinnor nått en position som stats- eller regeringschef. 10 % av alla parlamentariker är kvinnor och endast 6 % av världens ministrar

är kvinnor. Denna ojämlikhet är relativt jämnt fördelad mellan rika och fattiga länder och det är intressant att notera att det mest jämställda landet i världen vad gäller kvinnlig representation i parlamentet är Rwanda, med drygt 48 % kvinnor. Vi menar att kvinnorepresentationen i de nationella parlamenten måste öka, vilket kan åstadkommas genom att stödja lokala och nationella kvinnoorganisationer att försöka få in fler kvinnor på valbara platser på listor.

Kvinnor och fattigdom

Av världens fattiga är 70 % kvinnor – det har skett en s.k. feminisering av fattigdomen – detta trots att kvinnor världen över är mycket ekonomiskt aktiva, dock på en kraftigt könssegregerad arbetsmarknad och ofta i arbeten som inte ger dem tillräckliga inkomster för att klara försörjningen.

En mycket liten andel av världens resurser i form av mark, finansiella resurser, krediter, teknologi m.m. ägs eller kontrolleras av kvinnor. Världsbanken konstaterar att en människas kön ofta är avgörande för hennes tillgång till och kontroll över resurser.

Kvinnor och utbildning

Av världens vuxna analfabeter är 64 % kvinnor, samtidigt som utbildning av kvinnor är en nyckel till utveckling. Klyftan mellan kvinnors och mäns utbildningsnivå har minskat, men fortfarande är bara 74 % av kvinnorna i utländerna läs- och skrivkunniga i förhållande till männen. Flickor och kvinnor diskrimineras ofta i utbildning och yrkesliv.

Att satsa på att förbättra kvinnors hälsa och att underlätta kvinnors arbete, genom mekanisering och utbildning, är ofta avgörande för att öka produktionen inom exempelvis jordbruket och förbättra människors levnadsvillkor. Enligt Världsbanken är finansiering av utbildning för flickor och unga kvinnor den mest kostnadseffektiva investering som finns i biståndssammanhang.

Riktat bistånd till kvinnor

I en rapport från Världsbanken konstateras att länder som förbättrar kvinnors rättigheter och tillgång till skolutbildning och andra resurser får lägre andel fattigdom, snabbare ekonomisk tillväxt och mindre korruption än länder som inte gör sådana ansträngningar till förmån för kvinnorna. Jämställdhet är således mycket starkt förknippat med ekonomi och utveckling och av avgörande betydelse för att uppnå effektiv och hållbar utveckling i utvecklingsländerna. Det finns många exempel som visar att ett sätt att minska fattigdomen i världen är att höja kvinnors och barns status. Deras fattigdom är till stora delar strukturell. Kvinnor saknar allt som oftast ekonomiska tillgångar, egen-

Fel! Okänt namn på

dom, makt, utbildning, sjukvård och är utsatta för våld och diskriminering på grund av sitt kön.

Vi anser därför att svenskt bistånd i ökad grad ska riktas till kvinnor i mottagarländerna. Undersökningar pekar på att sådant riktat bistånd dessutom ger bättre samhällsekonomiska resultat än övrigt bistånd. Biståndet gagnar i allmänhet även familjens barn och hushåll och effekterna blir därmed större. Allt som oftast utestängs kvinnor från beslutande församlingar på diverse politiska nivåer. Detta är en trend som måste brytas. Genom riktat bistånd ger man kvinnor den ekonomiska makten och därigenom ger man dem också en möjlig väg in i den politiska makten.

Kvinnors direkta deltagande och inflytande är nödvändigt för att skapa ett djupare, bredare och stabilare folkstyre och för att bidra till en mer effektiv och positiv utveckling av länder. Projekt för att förbättra tillgången till hushållsvatten är mer framgångsrika om kvinnor är involverade i planering och genomförande. Dessutom behövs jordbruksreformer som ger kvinnor en mer säker tillgång till mark. I Afrika söder om Sahara är det främst kvinnor som producerar mat och ändå är kvinnor den del av befolkningen som har minst tillgång till marken.

Ekonomiska lån riktade till kvinnor betalas tillbaka i större utsträckning än lån riktade till män. Organisationen Hand in Hand som framgångsrikt bedriver ett arbete med mikrokrediter riktat till kvinnor har en återbetalningsprocent på 96,4 %. I de fall organisationen försökt genomföra samma process gentemot manliga låntagare, har resultatet varit så nedslående att man avbrutit försöket.

Stockholm den 3 oktober 2007

Rosita Runegrund (kd)

Désirée Pethrus Engström (kd)